

Derefter kommer turen til instrumentteknikken. Mats Hultkvist har undersøgt orgler fra det 17. årh. i Skåne, og selv om han beskedent kalder sin beretning "en lægesrapport", rummer den nye resultater om så berømte instrumenter som Genarpsorglet i St. Petri kirke i Malmö og Torrlösa-orglet, der tidligere havde hjemme i St. Maria kirke i Helsingborg. Generelt viser han, hvordan danske (og internationale) traditioner dominerede i Skåne i det 16. årh. og internationale, især tyske, men ikke svenske, indtil langt ind i det 18.!

Mads Kjersgaard har opmålt principalmensuren i gamle danske orgler – et forhold, han betragter som lidt undervurderet, men dog også er tilbøjelig til at anse for mindre betydningsfuldt end intonationen. De mange resultater præsenteres overskueligt i skematisk form og sættes i historisk perspektiv gennem sammenligninger med talrige andre orgler. Næsten som modpol til repræsentanterne for orgelbevægelsen orienterer Michael Preben Hansen om anvendelsen af pneumatisk traktur i danske orgler. De forskellige principper og systemer bliver analyseret og forklaret, og artiklen slutter med en oversigt over nogle af de mest kendte, til dels bevarede instrumenter.

I de sidste to artikler får museumsfolket ordet. Anne Ørbæk Jensen, Ole Olesen og Lisbet Torp skriver en både instruktiv og meget underholdende "brugervejledning" til Orgelregistranten i Musikhistorisk Museum i København. Med den ved hånden kan enhver interesseret hurtigt finde frem til de oplysninger, der er at finde her. Museet håber i løbet af de nærmeste år at få overført alle informationer til to databaser, der skal rumme hhv. orgelbyggernes opusliste og den aktuelle orgelbestand i Danmark. Orgelbygmester Carsten Lund fortæller til slut om "Danmarks Orgel Magasin", dvs. Orgelselskabets magasin af nedtagne orgler eller dele af orgler. Overskriften lyder: "Fuglekasser og orgelmagasiner", så tro ikke, at det er kedeligt!

Artiklerne er udstyret med fyldige resuméer på engelsk og tysk, og bogen præsenterer sig i et og alt så velredigeret og smukt, som den fine række af informative tekster og den festlige anledning fortjener.

Carsten E. Hatting

Lars Ole Bonde (ed.): *Fra Århusopera til Landsopera. Den jyske Opera gennem 50 år 1947-97*. Den Jyske Opera, Århus 1997. 318 s., ill., ISBN 87-986260-1-9, kr. 295.

Den jyske Opera kunne i 1997 fejre sit halvtredsårs jubilæum. Begivenheden blev i lighed med tidligere jubilæer fejret med udgivelsen af et jubilæumsskrift.

Allerede ti år efter starten forelå det første jubilæumsskrift, *Den jyske Opera 1947-57*, redigeret af Gustav Albeck. Femten år senere blev det efterfulgt af *Opera i Aarhus*, redigeret af Gustav Albeck og Gerhard Schepelern. Med disse to særdeles smukke og indholdsrige udgivelser foreligger der en solid historisk dokumentation for Den jyske Operas virksomhed gennem de første femogtyve år. Det har således været en krævende opgave for Lars Ole Bonde at skulle leve op til forgængerne med det nye jubilæumsskrift. Medens de tidligere udgivelser fremstod som hefter i A4-format med hvide omslag, er dette blevet en solid bog i et lidt mindre format med blå papbind og grøn ryg. Det er grafikerens Finn Nygaard, der har kreeret det smukke omslag, hvor tekst, farvebillede og nodebilleder indgår i en raffineret helhed. Kirsten Mogensen og Henning E. Andersen har æren for det store arbejde, der er lagt i bogens layout. Der er fremlagt et vældigt billedstof, der gør det muligt at følge Den jyske Operas produktioner fra de gammeldags-konventionelle opsætninger i sort-hvide fotos til vor tids ofte mere eksperimenterende opsætninger, der i mange tilfælde er fastholdt i farver.

Bogen er inddelt i fire afsnit. Det første indeholder fire interviews med Gerhard Schepelern, Francesco Cristofoli, Søren Sørensen og Troels Kold, fire markante profiler fra fortid og nutid. Desuden er der artikler om Gustav Albeck, om operaens "skæbneår" 1969-72 og om den turnévirksomhed, der tog fart fra 1977. Det andet kapitel er et festfyrværkeri af billeder fra de sidste femogtyve års forestillinger. Det tredje kapitel, "Temaer, motiver – og variationer", kommer vidt omkring med artikler om kor, administration, børneopera, komponister, sangere, anmeldere osv., som oftest skrevet af eller fremstillet i interviewform med en eller flere af de implicerede. Dele af dette noget vidtløftige kapitel, fx om prøveforhold og PR, er nok især for personer, der enten direkte har været involveret i arbejdet på operaen, eller som har fulgt dens virksomhed på nærmeste hold. Fjerde kapitel er forbeholdt "Facts om Den jyske Operas forestillinger og

personale”. Her får man under “Forestillinger i Århus” nok at vide, hvad der har været spillet i den jyske hovedstad, men ikke, hvad der nok kunne være interessant, hvor mange gange den enkelte forestilling har gået.

Af de tre grundlæggere af Den jyske Opera, Gerhard Schepele, Gustav Albeck og Holger Boland, lever i dag kun Schepele. I et bredt anlagt interview genopfrisker han endnu engang, hvordan det hele begyndte. Et skarpt modsætningsforhold til professor Søren Sørensen, bestyrelsesmedlem og formand i to perioder, skjules ikke, men kommenteres udførligt af Sørensen i en fodnote (s. 28). Det er sympatisk, at en sådan konflikt ikke tilsløres, som så ofte ved jubilæer. Litteraturprofessor Gustav Albeck, hvis lidenskab var opera, portrætteres med varme i en smuk artikel af journalisten Janne Lauritzen. Derimod må den tredje grundlægger, instruktør Holger Boland, nøjes med en kort omtale i det ene af de “portrætgallerier”, der beskriver udvalgte hovedpersoner. Men han er naturligvis direkte og indirekte til stede i flere af artiklerne og ikke mindst i de mange billeder fra hans talrige iscenesættelser. Det andet portrætgalleri består af udvalgte kunstnere, der i korte træk fortæller om Den jyske Operas betydning for deres karriere. Disse portrætter er strøet rundt på siderne og virker oplivende, ikke mindst på de nødvendige, men mere tørre artikler om operaens kriseår, hvor den blev omlagt til turnéteater (Lars Ole Bonde og Lars Møller Rasmussen), og om de sidste femogtyve års forestillinger, der kortlægges under opregning af deres medvirkende, instruktører, scenografer osv.

I tredje kapitel er der to meget interessante indlæg med komponisterne Karl Aage Rasmussen og Bent Lorentzen. Om operaens væsen siger Rasmussen med en herlig formulering, at trods alle urimeligheder, så “fortrolder musikken det absurde”. Lorentzen genoplever og kommenterer den kendte operademonstration under opførelsen af Svend S. Schultz’ *Bryllupsrejsen* i 1969. Også Jette Tikjøbs overvejelser over emnet “børn og opera” er yderst læseværdige.

Med dette jubilæumsskrift har Den succesrige jyske Opera på værdig vis markeret sit jubilæum.

Sten Høgel

Thomas Holme Hansen, Bo Marschner og Carl Chr. Møller (eds.): *Festskrift til Finn Mathiassen 1928 – 2. III – 1998*. Musikvidenskabeligt Institut, Aarhus Universitet 1998. xiv + 322 s., ill., noder, ISBN 87-980589-2-4, kr. 250.

Festskrift til Finn Mathiassen rummer alt det, et festskrift til en komponerende musikvidenskabelig professor bør indeholde: en gratulationsliste, en broget samling af artikler, musikalske hilsener, en bibliografi over festskriftmodtagerens publikationer og en fortegnelse over hans kompositioner.

De musikalske hyldester omfatter en *Canzone per oboe solo* af Tage Nielsen, en *Canon i F for Finn* af Thorkil Kjems samt Jens Bonderups klaverarrangement af Carl Niensens sang til tekst af B.S. Ingemann, *Tit er jeg glad*. Der er også blevet plads til en hidtil upubliceret komposition af Finn Mathiassen selv, *Epitafium. Tre recitationer* med tekst af Klaus Høeck (uropført af Musikstuderendes Kammerkor i 1993). Som korkomponist hyldestes han desuden med en artikel af Carsten Seyer-Hansen, der navnlig beskæftiger sig med tonaliteten i et udvalg af Finn Mathiassens satser fra 1960erne. Jørgen Michaelsen bringer sin lykønskning i form af to salmer, der er knyttet til den søndag, der ligger nærmest fødselsdagsdatoen. Om de så vil blive sat i musik af professoren i hans otium, det må tiden vise.

De 15 videnskabelige artikler er så vidt muligt anbragt kronologisk efter deres emne, men man kan notere sig, at Jens Peter Jacobsens bemærkninger til Coppini-samlingen – en samling, der har sin emnemæssige tyngde i årtierne omkring 1600 – trods sit bedagede emne berører helt nutidige forhold. Da Jacobsen nemlig i 1997 var ved at færdiggøre manuskriptet til en tekst-kritisk nyudgave af Aquilino Coppinis madrigalsamling fra 1607, blev han opmærksom på, at en nyoprettet kommission ved domkapitlet i Piazzena havde udgivelsen af samme madrigalsamling som sit første mål, og han besluttede derfor at gøre sin udgave, herunder samlingens latinske forord og det kritiske apparat, tilgængelig på Internettet. Coppini-samlingen, der rummer hele 11 madrigaler fra Monteverdis berømte og stærkt omdiskuterede 5. madrigalbog, har især interesse for Monteverdi-forskere, og den er nu at finde på det århusianske musikinstituts hjemmeside: www.bum.aau.dk/dk/musik/musjppj/home.htm. Noderne er skrevet i nodeskrivningsprogrammet Finale, men kan hentes ned fra nettet som pdf-